

Čís. 10899.

Nárok kupitele proti prodávce na náhradu toho, co zaplatil za prodávce na dovozném, nepromlčuje se ani podle § 1486 čís. 1 obč. zák., ani podle § 1489 obč. zák.

Pod § 1486 čís. 1 obč. zák. spadají jen nároky na úplatu za dodávky věcí, prací nebo jiných plnění na straně těch, kdož dodali věci, práci nebo plnění, nikoliv však pohledávky z příkazu (pokud nejde o pohledávky uvedené v § 1486 čís. 6 obč. zák.), z nepřikázaného jednání nebo náhrady nákladů podle § 1042 obč. zák., aniž nároky z obohacení podle § 1431 obč. zák.

Pod § 1489 obč. zák. nespadá pohledávka nákladu vynaloženého za jiného.

(Rozh. ze dne 23. června 1931, R II 172/31.)

Žalobkyně koupila roku 1922 od žalované cizozemské zboží franko hranice. Zboží jí bylo zasláno nevyplacené, pročež žalobkyně musela zaplatiti dovozní v markách a žádala pak žalovanou o refundaci, již žalovaná dopisem ze dne 28. června 1922 uznala, avšak nerefundovala. Proti žalobě o zaplacení vynaloženého dovozného namítla žalovaná promlčení podle § 1486 čís. 1 obč. zák. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, přidav se k názoru žalované, že žalobní nárok jest promlčen. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvod y: Odvolací soud má za to, že nejde o pohledávku podle § 1486 čís. 1 obč. zák., ježto toto zákonné ustanovení má na mysli jen pohledávky vzniklé v denním ruchu obchodním za dodání věcí (za zboží) nebo za provedení prací aneb za jinaká plnění v živnostenském, kupeckém nebo jinakém obchodním provozování, zažalovaná pohledávka sem však nepatří, ježto ji nelze zařaditi pod toto zákonné ustanovení. Není ovšem pochybností o tom, že pohledávky z dopravy osob nebo zboží, jsou-li účtovány přímo smluvníkům, jsou plněním v obchodním provozování, avšak v souzeném případě nejde o pohledávky za dopravu zboží, nýbrž o plat, k němuž žalobkyně podle skutkového zjištění odvolacího soudu nebyla povinna a který učinila za žalovanou firmu. Konání platů za osobu třetí nepatří však k plnění v obchodním provozování. Nejde ani o žalobu o odškodnění, poněvadž žalobkyni nepovstala tím škoda, když žalovaná firma nedodala zboží franko hranice, ježto zaplatila dovozní místo žalované, by nenastal průtah v dodání zboží. Jde tudíž o nárok z obohacení, který nepodléhá tříletému promlčení.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelka spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud spornou pohledávku nezařadil pod ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák., nepokládá ji ani za pohledávku z náhrady škody podle § 1489 obč. zák. a z toho důvodu ji nepokládá za promlčenou. Vadnost řízení spatřuje v tom, že odvolací soud neuvedl pro názor, že jde o pohledávku z obohacení, žádné zákonné ustanovení, a dovozuje, že nejde o pohledávku z obohacení podle § 1431 a násl. obč. zák. Stěžovatelka nemá pravdu. Žalobce opřel žalobní nárok o to, že žalovaná firma mu prodala zboží franco pohraniční stanice, že tudíž měla zaplatiti dovozné až na hranici, že však je zaplatil za žalovanou on a proto mu přísluší za to náhrada. Placení dovozného za toho, kdo je má nésti, může založiti různý právní poměr mezi plátcem a tím, kdo jest povinen k hrazení dovozného. V žádném případě nejde o pohledávku za dodávku věci, provedení díla, nebo jiné plnění ve smyslu § 1486 čís. 1 obč. zák., zaplatí-li kupitel dovozné za prodatele, který podle smlouvy je měl hraditi. Pohledávkou ve smyslu uvedeného ustanovení jest nárok na úplatu z úplatné smlouvy, podle níž jedna strana koná plnění uvedené v § 1486 čís. 1 obč. zák. a druhá strana jest zavázána za to úplatou podle smlouvy. To plyne z historického vývoje. Vládní návrh v § 194 pod čís. 1 zněl, že ve třech letech se promlčují nároky za dodávky zboží a provedení prací nebo jiných plnění v živnosti kupecké nebo v jiném obchodním provozu. Slova plnění (Leistung) bylo použito, by pod zákon byly zahrnuty úplaty, které nejsou za zboží nebo práce, nýbrž i za jiné úkony, které nelze pojmenovati zbožím nebo prací. Tomu svědčí i úvaha, že, kdyby zákonodárce chtěl zahrnouti pod pojem plnění i nároky na náhradu výloh z důvodu příkazu, bylo by zbytečno, by uváděl pod čís. 6 nároky advokátů a jiných zmocněnců na odměnu a na náhradu výloh. Na pohledávky z příkazu, pokud nejde o pohledávky uvedené pod čís. 6 § 1486 obč. zák., z nepřikázaného jednatelství nebo na pohledávku náhrady nákladů podle § 1042 obč. zák. se ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák. nevztahuje. Tam jde jen o promlčení nároku na úplatu za dodávky věcí, prací nebo jiných plnění na straně těch, kdož dodali věci, práci nebo ona plnění. Proto právem odvolací soud nepokládá žalobní pohledávku za pohledávku spadající pod ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák. Tato pohledávka není ani, jak míní stěžovatelka, pohledávkou z náhrady škody podle § 1489 obč. zák. Jí je pohledávka ze zavinění. Pohledávka nákladu vynaloženého za jiného není takovou pohledávkou, nýbrž jest pohledávkou buď přímo ze smlouvy (z příkazu), nebo ze zákona bez ohledu na zavinění. Proto žalobní nárok nepodléhá promlčení podle § 1489 obč. zák. Prvý soud právem zamítl žalobu z důvodu promlčení, nezabývav se dalšími námitkami žalovaného, a proto odvolací soud rozsudek prvního soudu právem zrušil.

Čís. 10900.

I když bylo v nájemní smlouvě mezi dráhou a nájemcem železničního pozemku ustanoveno, že dráha neručí za škody způsobené provozováním